Forum for Natur og Friluftsliv
FNF Rogaland

Koordinator: Emily Halvorsen
Telefon: 468 50 786
E-post: rogaland@fnf-nett.no
www.fnf-nett.no/rogaland
Gamle Jåttåvågen 67, 4020 Stavanger

Norges vassdrags- og energidirektorat
nve@nve.no

Stavanger, 15. mars, 2013

Høringsuttalelse til detaljplan for miljø og landskap for opprustning av Lysebotn kraftverk

Følgende er en felles høringsuttalelse fra Norges Jeger- og Fiskerforbund Rogaland (NJFF) og Norsk Ornitologisk Forening (NOF) avd. Rogaland. Det nye kraftverket, Lysebotn II, fremstilles i media som et av Norges største vannkraftprosjekt *uten* nye naturinngrep. Sannheten er, dessverre, en helt annen. FNF er for det meste positiv til opprustning og effektivisering av eksisterende kraftverk så lenge det ikke har negativ innvirkning på naturmangfold, friluftslivs- og natur- og landskapsopplevelse. Men, med de planlagte landfyllingene i Lysebotn og ved Strandvatnet vil det bli vesentlige naturinngrep med stor konsekvens for landskap og økologisk tilstand. I denne uttalelsen adresserer vi disse problemene og foreslår alternative løsninger. NJFF Rogaland sender egen uttalelse med mer detaljert fokus på vannkvalitet og konsekvenser for arter og for friluftslivsutøvelse.

FNF organisasjonene ønsker oppgradering av eksisterende prosjekt fremfor nedbygging og tørrlegging av flere vassdrag. Lysebotn II er i utgangspunktet et godt eksempel. Det er derfor svært skuffende at detaljplanen for miljø og landskap og miljøoppfølgingsplanen (MOP) presenterer slike uakseptable, naturødeleggende og visuelt skjemmende løsninger. Hvordan Lyse Produksjon kan foreslå en massiv landfylling i muligens den flotteste natur- og turistperlen i Rogaland, er fullstendig uforståelig. Med grundigere forarbeid kunne kraftselskapet presentert et mønsterprosjekt og positiv omdømmebygging, men forspiller nå muligens denne sjansen.

FNF er et samarbeidsforum for natur- og friluftslivsorganisasjoner. *I Rogaland representerer organisasjonene ca* ***25 000 medlemskap og 350 årsverk i frivillig arbeid.*** *16 organisasjoner er med: Haugesund Turistforening, Norges Jeger og Fiskerforbund – Rogaland, Norges speiderforbund Vesterlen krets, Rogaland KFUK-KFUM speidere, Norsk Ornitologisk Forening avd. Rogaland, Norsk Botanisk Forening Rogalandsavd., Syklistenes Landsforening Sør-Rogaland, Sørmarkas Venner, Rogaland Orienteringskrets, Stavanger Kajakklub, Stavanger Rugier Ro og Råseillag, Gandsfjord Seilforening og friluftsrådene; Ryfylke, Dalane, Jæren, og Vest.*

Vannkvalitet:

Lyseåna har blitt kalket siden 2000 med svært positivt resultat for bestandene og aktivitet. Det er merkelig at en nå vil risikere utslipp til elva med mulighet for å ødelegge flere millioner kroners investering. Med en minimumsavstand til elva på kun 20 m. og et så stort deponi sier det seg selv at elva vil bli påvirket. MOPen beskriver forpliktelser som følge av vannforskriften og glir lett over §12 som om unntak vil bli løsningen. Det nevnes også at Lyseåna er kandidat for SMVF som om det er forventet at forholdene vil forverres, og dermed være fritt fram i så måte. Deponiet i Lysebotn planlegges for det meste langs Lyseåna Indre som er karakterisert med moderat økologisk tilstand, og er *ikke* kandidat til SMVF (vann-nett.no). Fra vårt synspunkt er det heller ikke et mål å oppnå en slik status. § 12 sier at en skal vurdere andre alternativer for å oppnå samme nytten uten tilsvarende tap av miljøkvalitet. Vi ber om at Lyse Produksjon må følge opp disse kravene.

Hele Stølsåna er derimot kandidat for SMVF men er også inne i en revisjonsprosess som har stoppet helt opp de siste ti årene. Vi ber om at revisjon av Stølsåna blir prioritert av departementene og av Vannregion Rogaland i vannforvaltningsplanen som er under arbeid. Arbeid med Lysebotn II som berører Stølsåna må ikke startes før konklusjon i revisjonsprosessen da dette kan medføre nye miljøkrav.

Det midlertidige deponiet som er skissert mellom Stølsåna og Lyseåna Indre kan være til hinder for vanndirektivets krav om å forbedre den økologiske tilstanden i Lyseåna Indre til god innen planperioden som går til 2021. Slik tilstanden er nå er den under risiko for ikke å nå målene. Det midlertidige deponiet vil ikke bare kunne forsterke risikoen men kan også resultere i en forringelse av den økologiske tilstanden. Dette vil stride mot vannforskriften så lenge det finnes alternativer som oppnår samme nytten. NVE må derfor kreve at Lyse Produksjon sørger for at løsninger for midlertidig deponi ikke påvirker Lyseåna Indres økologisk tilstand negativt.

Landskaps- og naturopplevelse:

Lysefjorden med Lysebotn og Kjerag er en av de viktigste turistdestinasjonene i Norge. Området appellerer til hele bredden av friluftslivsutøvere og turister. Lysebotn er startpunkt for flere turer og er blitt en populær destinasjon for padlere. Til tross for dette planlegges det en enorm landfylling som vil bli godt synlig på lang avstand, fra Øygardsstølen, Kjerag, de mange turstiene og helt ut til Geitaneset om en kommer til vanns. I MOPen vises det til veiledende grenser for støy ved anleggsdrift. Støygrensene som beskrives er ment som grenser for det som er helsemessig forsvarlig og tar ikke hensyn til verdien av stillhet ved friluftslivsutøvelse. Selv om anleggsområdet i Lysebotn er ved en vei og nær ferjekaien vil maksimumsgrensene være svært forstyrrende for turgåere og turister. Vi ber om at det tas spesielt hensyn til dette ved anleggsarbeid i sommerhalvåret og at en forholder seg til støygrenser for naturområder, dvs. 40dB.

Natur og biologisk mangfold:

Lysefjorden med Lysebotn er også av nasjonal betydning som et område med unik og svært artsrik natur. Store arealer langs fjorden er foreslått til nasjonalpark og et landskapsvernområde grenser til deponilokasjonen. Det planlagte deponistedet er midt i et område definert som 'særlig verdifulle landskap' i rapporten 'Vakre Landskap i Rogaland' og inngrep her er følgelig svært konfliktfullt.

I og ved Lysebotn er det observert mange fuglearter inkl. rovfugler. Det er god grunn til å tro at observasjoner er underrapportert. Forsand kommune er dessuten en av få kommuner i Rogaland som ikke har gjennomført en skikkelig kartlegging av rovfugl bestandene sine. Derfor ber vi om at Lyse Produksjon i det minste forholder seg til Naturmangfoldslovens føre-var prinsipp og lar være å drive anleggsarbeid i hekkesesongen (15. feb – 1. juni).

Det er flere arter av hekkende fuglarter i området. Fylkesmannen har nevnt kongeørn men ornitologer i NOF har også observert andre. De har også sett teist, ringtrost, spurveugle, vandrefalk, tårnfalk, dvergfalk og kattugle. Bortsett fra uglene er observasjoner gjort i hekketid for alle artene. I artsobservasjoner.no er også gulsanger registrert. Vi anbefaler derfor en kartlegging i samarbeid med Forsand kommune som også inkluderer teist og andre sjøfugler slik at alternative løsninger for deponering kan skje uten å forstyrre disse artene.

Det bør også nevnes at Lysebotn er beite- og leveområde for langt flere arter inkl. rådyr, hjort, hare og rev, for å nevne noen. Botanikken er også av betydning. Nattfiol, en forholdsvis sjelden orkide, er funnet like ved det planlagte deponistedet.

Anbefalinger:

Forsand kommune ønsker at steinmassene brukes produktivt og har konkret forslag om å bruke massene til en molo i Lysebotn. Ryfylke friluftsråd ønsker det samme. I tillegg foreslår de en molo ved Flørli der en helt ny brygge ble ødelagt i stormen som raste i julen 2012. Moloer og brygger for fritidsbåter i Lysefjorden er tiltak identifisert i Fylkesdelplan for friluftsliv, idrett, naturvern og kulturvern (FINK) og moloene vil således bidra til å gjennomføre allerede planlagte tiltak. Begge prosjektene vil kunne ta en betydelig del av massene. Vi ønsker at disse forslagene følges opp i tillegg til mulighet for deponering på dypt vann i fjorden. Som i mange andre terskelfjorder er de dype områdene av Lysefjorden fattige på liv. Havforskningsinstituttets rapport 'Fjorder med oksygenproblemer' bekrefter at dette er tilfellet for Lysefjorden og en burde derfor kunne deponere masser her uten negativ påvirkning.

Vi er også enige med fylkesmannen i at deponering ved Strandvatn bør utredes grundigere og inkludere flere muligheter for å gjøre nytte av massene. Den økologiske tilstanden i vatnet er

vurdert som moderat og er ikke SMVF. Det betyr at forekomsten skal ha mål om å oppnå minst god tilstand og da er deponering av størrelsesorden beskrevet svært problematisk.

I MOPen foreslås flere informasjonstiltak. Det står ikke så mye om hvordan dette skal skje. Vi foreslår store, attraktive plakater, på minst to språk, som henvender seg til besøkende, turister og turgåere om hva som foregår. Dersom Lyse Produksjon følger våre råd vil de også ha belegg for å beskrive minimale inngrep i naturen og kunne fremstille dette prosjektet som et mønster til etterfølge. Planen slik den er nå er ingen god løsning for innbyggere, besøkende, friluftslivet, landskapet og naturen selv. Vi må være villige til å ta på oss merkostnaden for å bevare livskvalitet, helse og artsrikdom på best mulig måte og ikke haste videre. Vi oppfordrer NVE til å anbefale våre, kommunens, fylkesmannens, og andres forslag om alternativ deponering.

Med vennlig hilsen

Emily Halvorsen (sign.)
Koordinator

Kopi:
Fylkesmannen i Rogaland
Forsand kommune
Norsk Ornitologisk Forening avd. Rogaland
Norges Jeger- og Fiskerforbund Rogaland